

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.4.10>

УДК 340.132.2(4-672ЄС:477):342.537.2/.5

С. М. Кустова,

к. держ. упр., доцент кафедри євроінтеграційної політики,

Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3563-1454>

АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС: ПРОЦЕСИ, ВИКЛИКИ ТА КРАЦІ ПРАКТИКИ

S. Kustova,

PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of European

Integration Policy, Educational and Scientific Institute of Public Administration

and Civil Service of Taras Shevchenko National University of Kyiv

ADAPTATION OF UKRAINIAN LEGISLATION TO EU LAW: PROCESSES, CHALLENGES, AND BEST PRACTICES

Ця стаття досліджує глибокий процес адаптації законодавства України для відповідності законодавству Європейського Союзу, акцентуючи увагу на детальних етапах, викликах та кращих практиках, що супроводжують цей трансформаційний шлях. У статті розглядаються законодавчі, інституційні та суспільні зміни, на які Україна пішла, аби

*відповідати *acquis communautaire* ЄС, надаючи глибокий аналіз досягнень та перешкод, що залишаються. Через конкретні приклади та експертні огляди, стаття пропонує всебічний аналіз зусиль України інтегрувати європейські стандарти у своє національне законодавство, вносячи вклад у ширше обговорення процесів інтеграції до ЄС та майбутніх відносин між ЄС та Україною.*

Адаптація національного законодавства до законодавства Європейського Союзу (ЄС) є ключовим процесом для держав-членів ЄС та кандидатів на вступ. Вона забезпечує гармонізацію і сприяє безперервному функціонуванню внутрішнього ринку, сприяючи правовій визначеності та посиленню співпраці у різноманітних доменах. У цій статті досліджуються складності адаптації національного законодавства до законодавства ЄС, розглядаються механізми, що застосовуються, виклики, з якими стикаються, та кращі практики, отримані з досвіду різних держав. До обговорення залучено наукові праці та юридичні документи для підтвердження дискусії та забезпечення всебічного розуміння предмета.

*This article conducts an in-depth exploration of the adaptation of Ukrainian legislation to the norms and standards of the European Union, thoroughly analyzing the stages of this complex process, facing challenges, and identifying best practices that can guide further actions. It particularly focuses on legislative changes, institutional transformations, and shifts in public perception, which are crucial for achieving full compliance with the EU's *acquis communautaire*. Through detailed examination, the authors present an analysis of both accomplishments and unresolved issues on Ukraine's journey towards EU integration.*

The specificity of aligning national legislation with EU standards necessitates an examination of various dimensions: from ensuring institutional arrangements and establishing a legal framework to implementing practical reforms at the grassroots level. The authors discuss innovative methods and strategies employed

by Ukraine to navigate the principal obstacles encountered in harmonizing its laws with European norms.

By analyzing specific legislative initiatives and reforms, this article offers readers a unique insight into the comprehensive approach Ukraine has developed and implemented to meet European demands. It underscores the significance of international support and collaboration with the EU and its member states in the European integration process.

Acknowledging the breadth and intricacy of the adaptation process, the article further deliberates on the necessity for continuous progress evaluation and strategy adjustment in response to evolving conditions and emergent challenges. Leveraging academic research, legal document analysis, and expert evaluations, the text furnishes profound comprehension and insightful analysis of Ukraine's legislative adaptation processes to EU legislation, fostering continued debate and inquiry into this pertinent subject.

In conclusion, this in-depth analysis sheds light on the multifaceted nature of Ukraine's legislative alignment with the EU, illustrating the critical roles of legal reform, institutional adjustment, and societal acceptance in this transformative journey. It presents a nuanced perspective on Ukraine's endeavors to integrate European norms, highlighting the ongoing challenges and the pivotal importance of a strategic, coordinated approach to overcome them. This comprehensive examination not only contributes to the academic and practical understanding of EU legislative adaptation but also signals potential pathways for enhancing Ukraine's alignment with European standards, thereby reinforcing the broader discourse on EU-Ukraine relations and integration dynamics.

Ключові слова: *європейська інтеграція; гармонізація законодавства; зобов'язання України у сфері європейської інтеграції; адоптація законодавства; acquis ЄС.*

Keywords: *European integration; legislation harmonization; Ukraine's commitments in the field of European integration; legislation adoption; EU acquis*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. 23 червня 2022 року став історичним моментом для України, коли Європейський Союз ухвалив рішення про надання статусу кандидата на членство в ЄС. Цей крок має стратегічне значення та відкриває перспективи для інтенсифікації політичних, економічних та культурних відносин між Україною та країнами-членами ЄС. Отримання статусу кандидата відкриває перед Україною шлях до комплексних правових, політичних та інституційних реформ, необхідних для вступу до Європейського Союзу.

З огляду на вищевказане, актуальним стає питання адаптації національного законодавства України до нормативного поля ЄС (*acquis communautaire*), що передбачає виконання Україною міжнародних зобов'язань у контексті європейської інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій зосереджується на вивченні процесу адаптації законодавства країн, що інтегруються в Європейський Союз, з акцентом на Україну. Наукові праці в цій сфері зазвичай охоплюють широкий спектр питань: від теоретичного обґрунтування необхідності гармонізації законодавства до практичних аспектів впровадження європейських стандартів та норм.

Одним із ключових аспектів, які висвітлюються в дослідженнях, є аналіз процесу адаптації національного законодавства до норм і стандартів ЄС. Дослідники, такі як Костюченко Я., Копійка В., Шинкаренко Т. підкреслюють, що цей процес вимагає не лише законодавчих змін, але й підвищення рівня освіти та обізнаності серед юристів та державних службовців.

Дослідження, проведене командою з Університету Маастрихта (2023), акцентує увагу на структуризації процесу гармонізації через впровадження цільових програм та ініціатив. Автори вказують на успішні приклади таких програм у країнах Центральної та Східної Європи.

Автори, як-от Копійка В., Шинкаренко Т., Шульга М. Анакіна Т., В. Ленц і М. Шмідт, досліджують як інституційні зміни в країнах, що інтегруються, впливають на ефективність прийняття і впровадження європейських норм.

Окрему увагу дослідники приділяють ролі технічної допомоги від ЄС у процесі гармонізації законодавства. Костюченко Я. в статті «Доктрина *acquis* у праві Європейського Союзу та її відображення в правовій системі України» описує, як доктрина сприяє побудові інституційного потенціалу та розробці законодавчих ініціатив.

Багато досліджень зосереджуються на викликах, які стоять перед країнами, що інтегруються, в контексті адаптації законодавства. Роботи Мальської М., Антронюк Н., Макаренко М.І. Кормич Л., Краснопольської Т. висвітлюють конкретні проблеми, такі як розбіжності в правових традиціях, обмежені ресурси для імплементації.

Формулювання цілей статті. Автор досліджує процес приведення національних законів у відповідність до законодавства ЄС, що є фундаментальною вимогою для країн, які прагнуть вступити до ЄС, та постійною відповідальністю для держав-членів. Цей процес, відомий як "наближення законів", має вирішальне значення для забезпечення сумісності національних правових систем з *acquis communautaire*, накопиченим корпусом законів та зобов'язань ЄС. Важливість цього процесу виходить за рамки юридичної відповідності, впливаючи на соціоекономічний розвиток, стандарти управління та регіональну стабільність.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Адаптація національного законодавства до законодавства ЄС передбачає кілька механізмів, включаючи транспонування директив, безпосереднє застосування регламентів та адаптацію існуючих національних законів для відповідності стандартам ЄС. Європейська комісія відіграє ключову роль у нагляді за цим процесом, надаючи керівництво та підтримку державам-членам та країнам-кандидатам

[8, с. 15]. Крім того, національні уряди зобов'язані створити інституційні рамки та процедури для ефективної адаптації.

В процесі адоптації необхідно враховувати ряд важливих норм.

Європейський Союз базується на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права, а також на повазі до прав людини, включаючи права меншин. Ці цінності є спільними для всіх держав-членів і втілені у суспільстві, що характеризується плюралізмом, недискримінацією, толерантністю, справедливістю, солідарністю, а також рівністю жінок і чоловіків.

Повага до зазначених цінностей є обов'язковою не лише для Європейського Союзу, але й для його держав-членів. Членство в ЄС можливе лише для держав, які дотримуються цих цінностей. Крім того, Угода про асоціацію передбачає [14, с. 2], що повага до цінностей ЄС є ключовою умовою співпраці ЄС з Україною.

Право ЄС є інтеграційним і включає в себе єдині правила для всіх держав-членів, а також для фізичних та юридичних осіб, які перебувають під юрисдикцією Європейського Союзу. Право ЄС є частиною національної правової системи кожної держави-члена і має пріоритет над національним законодавством. Це означає, що воно має пряму дію в національному праві, надаючи права не тільки державам-членам, але й окремим особам та юридичним особам.

Європейський Союз має компетенцію законодавчої діяльності тільки у тих сферах, де це передбачено установчими договорами. Ці повноваження визначаються і обмежуються державами-членами.

Угода про асоціацію передбачає не тільки наближення законодавства до стандартів ЄС, але й його ефективне виконання. Це може включати часткове наближення законодавства, особливо у випадках, коли повне впровадження є неможливим з різних причин, таких як політичні, правові або економічні обставини.

Наближення законодавства вимагає ухвалення нових нормативних актів, які відповідають актам ЄС, а також скасування тих норм національного законодавства, які суперечать Угоді про асоціацію та актам вторинного законодавства ЄС.

Процес адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу (ЄС) має здійснюватися через впровадження обов'язкових національних нормативно-правових актів. Належне відображення використання необов'язкових актів в контексті адаптації до ЄС має бути чітко зазначено в аналітичних звітах про відповідність європейському законодавству.

Країни стикаються з численними викликами під час адаптації свого законодавства до законодавства ЄС.

Одним з основних викликів є потреба забезпечити глибоке розуміння *acquis communautaire* серед національних законодавців та урядовців, а також адекватне правове та адміністративне пристосування [9, 198]. Це вимагає значних ресурсів, включаючи час, фінансування та експертизу. Крім того, існує потреба в забезпеченні прозорості процесу та залученні зацікавлених сторін, щоб гарантувати широку підтримку та розуміння змін, які вносяться.

Ще одним значним викликом є відповідність швидкості законодавчих змін у ЄС. Через постійне оновлення *acquis communautaire* країни мають намагатися оперативно оновлювати своє національне законодавство, щоб уникнути застарівання їх правових рамок [10, 475].

Ефективна адаптація вимагає від країн розробки стратегічних підходів та використання кращих практик. Встановлення міжвідомчих робочих груп для координації процесу адаптації може сприяти забезпеченню узгодженості та ефективності зусиль. Також корисною є розробка національних планів дій з конкретними термінами та відповідальними за реалізацію завдань.

Навчання та підвищення кваліфікації урядовців та законодавців щодо законодавства ЄС та процесів його імплементації є критично важливим для підвищення розуміння та компетентності в цій сфері. Крім того, ефективне

використання технічної допомоги та консультативних послуг від ЄС та інших міжнародних організацій може забезпечити додаткову підтримку.

У процесі адаптації національного законодавства до норм ЄС, країни-кандидати стикаються з викликами реформування своїх правових систем у відповідності до *acquis communautaire*, що є комплексом прав і обов'язків, які є обов'язковими для всіх держав-членів Європейського Союзу. Адаптація законодавства передбачає не лише прийняття нових законів, але й зміну чи відміну існуючих норм, що не відповідають стандартам ЄС.

Одним із ключових аспектів адаптації є забезпечення верховенства права, що передбачає створення незалежної судової системи, ефективне притягнення до відповідальності та боротьбу з корупцією. Зокрема, Європейська комісія у своєму Звіті про розширення за 2020 рік підкреслила необхідність посилення зусиль у цих напрямках для країн, що прагнуть вступу до ЄС.

Також значну увагу приділяється адаптації законодавства в сфері захисту довкілля. ЄС встановлює високі стандарти в цій галузі, що включає обмеження викидів, збереження біодиверситету та використання відновлюваних джерел енергії. Директива ЄС 2009/28/ЄС про сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел є одним із прикладів такого роду законодавства, що вимагає від держав-членів забезпечення певного відсотка енергії з відновлюваних джерел у їх загальному енергоспоживанні. Україна зробила ряд кроків для гармонізації свого законодавства зі стандартами ЄС у сфері охорони довкілля.

У сфері економічного регулювання ЄС наголошує на необхідності створення єдиного ринку та забезпечення вільного переміщення товарів, послуг, капіталу та праці. Це передбачає гармонізацію податкового законодавства, стандартів якості продукції та правил конкуренції. Директива 2014/24/ЄС про публічні закупівлі, яка спрямована на забезпечення ефективності, прозорості та рівного доступу до державних замовлень, є одним з ключових документів у цій галузі.

Введення у дію загального регламенту про захист даних (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) в ЄС стало причиною для багатьох країн переглянути свої закони про захист персональних даних. Наприклад, українське законодавство про захист персональних даних було оновлено, щоб забезпечити більш високий рівень захисту, аналогічний до GDPR.

ЄС має суворі закони щодо антимонопольного регулювання та захисту конкуренції. Країни-кандидати впроваджують схожі закони, щоб запобігти антиконкурентним практикам та забезпечити вільну конкуренцію на ринку.

Реалізація цих адаптацій вимагає значних зусиль та ресурсів від країн-кандидатів, але водночас відкриває перед ними можливості для економічного розвитку, залучення інвестицій та поліпшення якості життя громадян.

ЄС приділяє велику увагу захисту прав споживачів, включаючи правила щодо етикетування продуктів, безпеки товарів та прав споживачів при онлайн-покупках. Країни, які адаптують своє законодавство до норм ЄС, вносять зміни для забезпечення вищих стандартів захисту споживачів.

Адаптація національного законодавства до законодавства ЄС є складним, але життєво важливим процесом для забезпечення гармонізації та інтеграції країн з Європейським Союзом. Враховуючи складність та масштаб викликів, успіх залежить від стратегічного планування, ресурсного забезпечення, активної участі зацікавлених сторін та неперервного навчання. Використання кращих практик та міжнародна співпраця можуть значно сприяти ефективній адаптації та поглибленню європейської інтеграції.

Процес адаптації законодавства України до права ЄС набуває особливої важливості в контексті діяльності урядових інституцій та Верховної Ради України. Цей процес характеризується специфічними процедурами прийняття рішень на рівні виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України розробив вичерпні процедури для забезпечення узгодженості національного законодавства з правом ЄС. Це включає формування відповідних нормативно-правових документів,

створення інституцій та Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції при Секретаріаті Кабінету Міністрів.

Проте, Верховна Рада України стикається з викликами у розробці ефективної та уніфікованої процедури адаптації законодавства до стандартів ЄС. Важливо розуміти, що Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає динамічне наближення законодавства, що вимагає постійного оновлення та адаптації до змінюваного правового поля ЄС.

З серпня 2022 року вступила в силу Постанова Верховної Ради України «Про деякі заходи щодо виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції», яка є важливим кроком на шляху реалізації цього процесу.

Аналізуючи Постанову Верховної Ради України від 03.08.2022, яка стосується питань європейської інтеграції, важливо звернути увагу на її значення у контексті регуляторної придатності та удосконалення законодавчих процедур, спрямованих на адаптацію національного законодавства до *acquis* Європейського Союзу. Постанова має на меті оптимізацію процесу прийняття законодавчих актів, що сприяють виконанню зобов'язань України в рамках європейської інтеграції.

Основними особливостями підготовки та прийняття відповідних законопроектів, відповідно до Постанови, є:

здійснення розгляду законопроектів з обов'язковим наявністю таблиць відповідності до актів законодавства ЄС та офіційних перекладів відповідних джерел права ЄС; створення в комітетах Верховної Ради України спеціалізованих підкомітетів, що займаються питаннями адаптації законодавства до положень права ЄС; проведення обов'язкової додаткової експертизи законопроектів щодо їх відповідності міжнародно-правовим зобов'язанням України та праву ЄС; переважне застосування процедури другого читання при розгляді таких законопроектів; практично, після дотримання процедур, передбачених Регламентом Верховної Ради України, законопроект направляється для подальшого опрацювання до Комітету з питань інтеграції України до ЄС та Кабінету Міністрів України [12].

На етапі аналізу законопроекту здійснюється визначення його належності до сфер, які регулюються правом ЄС, оцінка відповідності проекту вимогам *acquis* ЄС, аналіз практичної імплементації, а також оцінка потенціалу законопроекту щодо підвищення рівня захисту прав і свобод громадян та ефективності державного управління.

Важливість цієї Постанови полягає у її внеску у процес узгодження українського законодавства з європейськими правовими стандартами, що є ключовим аспектом на шляху України до повноправного членства у Європейському Союзі та зміцнення її правової системи.

По-перше, необхідно визначити, чи належить проект акта до сфери, яка регулюється правом Європейського Союзу. Аналіз може привести до таких висновків: «Цей законопроект не належить до сфери, яку регулює законодавство ЄС»; «Цей проект належить до сфери, яку регулює законодавство ЄС, але він виходить за межі сфери дії Угоди про асоціацію, отже, Україна не зобов'язана здійснювати повне наближення національного законодавства до законодавства ЄС у цьому контексті»; або «Цей проект належить до сфери, правовідносини в якій регулює законодавство ЄС».

По-друге, експерти повинні визначити, чи підпадає проект акта під сферу застосування Угоди про асоціацію чи іншої угоди між Україною та ЄС.

По-третє, необхідно провести порівняльно-правовий аналіз відповідності проекту акта нормам законодавства ЄС та міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції. Таблиці відповідності, які можуть бути різних видів, містять наступну інформацію: номер положення проекту українського законодавчого акта; текст національної правової норми;

текст відповідних положень законодавства ЄС, незалежно від того, чи Україна зобов'язана їх імплементувати, з інформацією про тлумачення в інструментах м'якого права та практиці Суду ЄС; рівень відповідності нормативно-правовим актам ЄС; інформація про міжнародно-правові

зобов'язання України у відповідній сфері; відповідність положень проекту міжнародним зобов'язанням України.

По-четверте, необхідно відобразити результати економічного, соціального та політичного аналізу реалізації акта, визначивши шляхи впровадження.

По-п'яте, потрібно підготувати та провести перевірку відповідності, зокрема, перевірити, чи відповідає проект нормативно-правового акта Угоді про асоціацію. Для цього необхідно: підготувати список відповідних нормативно-правових актів ЄС, програмних документів і судових прецедентів; підготувати список відповідних українських нормативно-правових актів та законопроектів, включаючи проекти підзаконних актів, що доповнюють законопроекти; перевірити, чи таблиця відповідності та пов'язані з нею документи (включаючи довідку щодо відповідності) задовольняють вимоги українського законодавства.

По-шосте, важливою є юридична «чистота» документа, тому необхідно провести обов'язкову термінологічну перевірку відповідності термінології документа специфіці сфери застосування.

З огляду на вищезазначене, слід звернути увагу на необхідність актуального перекладу актів ЄС українською мовою, які підлягають імплементації. Процедура перекладу регулюється постановою КМ України «Про порядок здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis Communautaire*» від 31 травня 2017 року № 512.

Згідно з наведеними вище принципами, юридична довідка є ключовим документом у процесі аналізу відповідності законопроекту зобов'язанням України в рамках європейської інтеграції та законодавству ЄС. Така довідка повинна бути всебічною, враховуючи всі аспекти відповідності, і містити як детальний аналіз виявлених невідповідностей, так і пропозиції щодо їх усунення.

Важливо, що юридична довідка не лише вказує на відповідності чи невідповідності проекту акта, а й надає рекомендації щодо можливих шляхів

гармонізації проекту з європейськими стандартами. Це дозволяє законодавцям вчасно вносити необхідні зміни до законопроекту, перш ніж він буде поданий на розгляд парламенту.

Окрім того, юридична довідка сприяє підвищенню правової культури та знань у сфері європейського права серед національних законодавців та експертів, що є ключовим у процесі євроінтеграції. Таким чином, розробка таких довідок вимагає не тільки глибоких знань у сфері права ЄС, але й уміння аналізувати складні юридичні питання та пропонувати практичні рішення.

Враховуючи складність процедури гармонізації законодавства України з правом ЄС, цей процес потребує уніфікації відповідних процедур. Важливо, щоб Верховна Рада України внесла відповідні процедури в Закон України «Про Регламент Верховної Ради України».

Щодо поточного стану впровадження процедур у Верховній Раді України (ВРУ), згідно з пунктом 6 Постанови, Комітет ВРУ з питань Регламенту мав зобов'язання підготувати пропозиції для внесення змін до Регламенту, з метою врегулювання процедур подання, обговорення та прийняття законопроектів, спрямованих на адаптацію законодавства України до норм ЄС. Проте, необхідні пропозиції досі не ухвалені, а зміни до Регламенту не внесені, що перетворює суспільство на заручника неефективності діяльності ВРУ.

Міжнародні партнери обізнані з цією ситуацією і намагаються сприяти ВРУ у системній та ефективній роботі щодо адаптації законодавства до права ЄС. В останні місяці 2023 року надається технічна допомога у вирішенні проблем, пов'язаних з адаптацією законодавства.

Основні завдання технічної допомоги включають: порівняльно-правову експертизу законопроектів для визначення їх відповідності *acquis* ЄС, надання юридичних висновків щодо кращих практик держав-членів ЄС, оцінку відповідності українського законодавства *acquis* ЄС у пріоритетних сферах, вдосконалення законопроектів для забезпечення їх відповідності

acquis ЄС, а також координацію планування та процесів адаптації законодавства на експертному рівні.

Пріоритетні завдання можуть бути скориговані ВРУ залежно від поточних потреб та ситуації за зверненнями керівництва ВРУ та Секретаріату ВРУ за погодженням з Представництвом ЄС в Україні та ЄБРР.

Створення Команди підтримки реформ та Офісу реалізації реформ є важливим кроком у процесі інтеграції України до структур Європейського Союзу. Ці органи будуть виконувати ключові завдання, спрямовані на адаптацію українського законодавства до норм ЄС та сприяння впровадженню необхідних реформ. Розглянемо детальніше їхні функції та тематичні кластери:

Судова влада та основні права: Цей кластер охоплюватиме реформування судової системи, забезпечення основних прав та свобод громадян, а також аспекти правосуддя, безпеки, зовнішньої політики та оборони.

Сільське господарство та розвиток сільських територій: Робота у цій сфері буде спрямована на гармонізацію стандартів у сільському господарстві, безпеки харчових продуктів, а також рибальства і ветеринарних та фітосанітарних стандартів.

Захист споживачів та здоров'я: Включає питання соціальної політики, зайнятості, освіти та культури, зосереджуючись на підвищенні стандартів охорони здоров'я та захисту прав споживачів.

Фінансові послуги: Зосереджується на регулюванні фінансового сектору, бюджетній політиці, контролі фінансових потоків та забезпеченні свободи надання послуг.

Економічна та монетарна політика: Включає аспекти оподаткування, митного союзу, державних закупівель, статистики, і спрямована на інтеграцію української економіки в європейський простір.

Енергетика: Охоплює питання енергетичної безпеки, розвитку відновлюваних джерел енергії, енергетичної ефективності та інтеграції енергетичних ринків.

Навколишнє середовище: Зосередження на екологічних стандартах, сталому розвитку, охороні природи та забезпеченні відповідності екологічних політик ЄС.

Транспортна політика: Включає розвиток і модернізацію транспортної інфраструктури, забезпечення безпеки перевезень та інтеграцію в європейський транспортний простір.

Закон про інтелектуальну власність: Регулювання питань інтелектуальної власності, адаптація до європейських стандартів у цій сфері, а також взаємодія з інформаційним суспільством та ЗМІ.

Ці кластери відображають ключові напрямки, в яких Україна має зосередити свої зусилля для адаптації свого законодавства та інституційних структур до вимог Європейського Союзу.

Висновки з даного дослідження. На завершення, важливо підкреслити, що процес адаптації українського законодавства до права Європейського Союзу (ЄС) є ключовим елементом в рамках євроінтеграційних зусиль України. Ця адаптація не лише сприятиме зміцненню правової та інституційної системи України, але й відіграватиме вирішальну роль у забезпеченні стабільності, безпеки, та економічного розвитку країни.

Через впровадження стандартів та норм ЄС Україна зможе досягти значного прогресу в реформуванні ключових секторів, таких як енергетика, правосуддя, економіка, охорона здоров'я, освіта, та багато інших. Також, це забезпечить українським громадянам вищий рівень прав та свобод, відповідно до європейських стандартів, а також підвищить якість життя.

Синхронізація з правом ЄС також відкриває двері для посилення міжнародної торгівлі, інвестицій та співпраці, що є важливим для економічного зростання та розвитку України. Важливим аспектом цього

процесу є забезпечення прозорості та боротьба з корупцією, що сприятиме покращенню інвестиційного клімату та довіри міжнародних партнерів.

Враховуючи виклики та можливості, що стоять перед Україною на шляху до адаптації законодавства до стандартів ЄС, стає очевидним, що цей процес вимагає послідовних та цілеспрямованих зусиль, як на рівні законодавства, так і в контексті інституційної та адміністративної реформи. Підтримка та активна участь громадськості, а також ефективне використання міжнародної допомоги та експертизи, будуть ключовими факторами успіху в цьому напрямку.

Література

1. Анакіна Т. Членство в Європейському Союзі/ Основи права Європейського Союзу: підручник; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків: Право, 2018. С. 76-99.
2. Комарова Т.В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС: монографія. Харків: Право, 2018. 528 с.
3. Костюченко Я. Доктрина *acquis* у праві Європейського Союзу та її відображення в правовій системі України. Право України. 2019. № 6. С. 86-99.
4. Лазовські А. Верховенство права Європейського Союзу: юридична авантюра, що окупилася. Право України. 2019. № 6. С. 35-52.
5. Поглиблення відносин між ЄС та Україною: Що, чому і як?/ за ред. М.Емерсона, В. Мовчан. Вид. 2-е. Брюссель (CEPS) Київ: Інститут економ. дослід. і політ. консультацій, 2018, 288 с.
6. Право Європейського Союзу (в питаннях та відповідях): навч.-довідк. посіб.; за заг. ред. І.В. Яковлюка. Харків: Право, 2019. 178 с.
7. Право Європейського Союзу: норм. матеріали / упор І.В.Яковлюк, Т.М. Анакіна, Т.В. Комарова, О.Я. Трагнюк. Харків: Право, 2019. 500 с.
8. Craig, P., & De Búrca, G. EU Law: Text, Cases, and Materials. Oxford: Oxford University Press. 2015, 1198 p.

9. Falkner, G., & Treib, O. Three Worlds of Compliance or Four? *Journal of European Public Policy*, 16(2), 2008, 196-214.
10. Kilpatrick, C. Strategies of Compliance with the European Court of Justice. *Journal of European Public Policy*, 22(4), 2005, 468-485.
11. Court of Justice of the European Union PRESS RELEASE No 28/22 Luxembourg, 16 February 2022 Judgments in Cases C-156/21.
12. Закон України „Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" від 18 березня 2004 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 29, ст. 367.
13. План дій Ради Європи для України на 2023-2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова»: <https://rm.coe.int/action-plan-ukraine-2023-2026-ukr/1680aa8282>
14. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 26.09.2014, Офіційний вісник України, 2014. № 75. Т. 1, С. 83. ст. 2125.
15. Постанова Верховної Ради України «Про деякі заходи щодо виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції» (Офіційний вісник України від 12.08.2022 — 2022 р., № 62, стор. 75, стаття 3719, код акта 112955/2022).
16. Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 16.03.2005 р. № 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-05>

References

1. Anakina, T. (2018), *Chlenstvo v Yevropejs'komu Soiuzu/ Osnovy prava Yevropejs'koho Soiuzu [Membership in the European Union/ Fundamentals of European Union law]*, Pravo, Kharkiv, Ukraine, pp. 76-99.

2. Komarova, T.V. (2018), *Sud Yevropejs'koho Soiuzu: rozvytok sudovoi systemy ta praktyky tлумachennia prava YeS* [Court of the European Union: development of the judicial system and the practice of interpretation of EU law], Pravo, Kharkiv, Ukraine.
3. Kostiuchenko, Ya. (2019), “The doctrine of *acquis* in the law of the European Union and its reflection in the legal system of Ukraine”, *Pravo Ukrainy*, vol. 6, pp. 86-99.
4. Lazovs'ki, A. (2019), “The rule of law of the European Union: a legal gamble that paid off”, *Pravo Ukrainy*, vol. 6, pp. 35-52.
5. Emerson M. and Movchan, V. (2018), *Pohlyblennia vidnosyn mizh YeS ta Ukrainoiu: Scho, chomu i iak* [Deepening of relations between the EU and Ukraine: What, why and how?], Briussel' (CEPS): Instytut ekonom. doslid. i polit. konsul'tatsij, Kyiv, Ukraine.
6. Yakovliuk, I.V. (2019), *Pravo Yevropejs'koho Soiuzu (v pytanniakh ta vidpovidiakh)* [Law of the European Union (in questions and answers)], Pravo, Kharkiv, Ukraine.
7. Yakovliuk, I.V. Anakina, T.M. Komarova, T.V. and Trahniuk, O.Ya. (2019), *Pravo Yevropejs'koho Soiuzu* [Law of the European Union], Pravo, Kharkiv, Ukraine.
8. Craig, P. and De Búrca, G. (2015), *EU Law: Text, Cases, and Materials*,. Oxford University Press., Oxford.
9. Falkner, G. and Treib, O. (2008), “Three Worlds of Compliance or Four?”, *Journal of European Public Policy*, vol. 16 (2), pp. 196-214.
10. Kilpatrick, C. (2005), “Strategies of Compliance with the European Court of Justice”, *Journal of European Public Policy*, vol. 22 (4), pp. 468-485.
11. Court of Justice of the European Union (2022), PRESS RELEASE No 28/22, Luxembourg, 16 February.
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine “About the National Program for the Adaptation of the Legislation of Ukraine to the

Legislation of the European Union”, Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), vol. 29, st. 367.

13. Council of Europe (2022), “Action Plan of the Council of Europe for Ukraine for 2023-2026 "Resilience, Recovery and Reconstruction””, available at: <https://rm.coe.int/action-plan-ukraine-2023-2026-ukr/1680aa8282> (Accessed 15 March 2024).

14. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), “Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand”, Ofitsijnyj visnyk Ukrainy, vol. 75, no. 1.

15. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), Resolution “About some measures to fulfill Ukraine's obligations in the field of European integration”, Ofitsijnyj visnyk Ukrainy, vol. 62.

16. Ministry of Economy and European Integration of Ukraine (2005), Order “On the approval of the Methodology for determining the criteria of the European integration component of state target programs”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-05> (Accessed 15 March 2024).

Стаття надійшла до редакції 27.03.2024 р.